Практичне заняття № 3

Тема: ***Професійне самовиховання здобувачів передвищої освіти в системі підготовки до педагогічної діяльності.***

Мета: набути теоретичні знань про дотримання правильного режиму дня, праці та відпочинку, розвивати навички самопізнання, самооцінки, самоконтролю, саморозвитку інтелекту та почуття волі, допомогти першокурснику адаптуватися до навчання в коледжі, «навчити вчитися», стимулювати потяг до самоосвіти протягом життя; ознайомити з технікою та прийомами самовиховання; проаналізувати шляхи самоосвітньої діяльності щодо оволодіння професійними знаннями та вміннями;

Професійна спрямованість: створити у майбутніх педагогів установку на розвиток активної життєвої позиції, потреби у самовизначенні та самовдосконаленні.

Теоретичні питання:

1. Сутність понять самоосвіта та самовиховання, їх складові (етапи, методи).
2. Самовиховання студента як важлива складова професійного становлення.
3. Особливості складання програми професійного самовиховання.

Література:

1. Костащук О.І. Вступ до спеціальності «Початкова освіта»: навчально-методичний посібник / О.І. Костащук. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2019. – 90с.
2. Мазоха Д.С. На шляху до педагогічної професії (Вступ до спеціальності): навч. пос. / Д.С. Мазоха. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 168с.
3. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: Лекції і практичні заняття. Навч.-метод. посіб. для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Г.М. Мешко. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Т.: ТИПУ, 2010.(електрон. посібник).Волкова Н.П. Педагогіка. Навчальний посібник. – К.: ВЦ "Академія", 2003. – 616 с.
4. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії : Навч. посібник для студ. вищ. пед. закладів освіти / М.М. Фіцула. – 2-е вид. – Тернопіль: "Навчальна книга – Богдан", 2003. – 136 с.

Хід заняття:

І. Запитання для експрес-опитування *(активна участь студентів – 0,5 бала)*

1. Дайте визначення самовиховання.
2. Який взаємозв’язок між загальним і професійним самовихованням?
3. Чим відрізняється самоосвіта від самовиховання?
4. Назвіть умови і чинники професійного самовиховання майбутніх педагогів.
5. Назвіть складові процесу самоусвідомлення особистості.

ІІ. Робота на індивідуальних картках *(2,5 бали)*

Зразок оформлення індивідуальної картки студента

Індивідуальна письмова робота

Прізвище, ім'я …….

Завдання 1. Поміркуйте та вкажіть, що є необхідною передумовою самовиховання. Чому?

Завдання 2. Проаналізуйте етапи самовиховання. Назвіть їх і дайте їм коротку характеристику.

Завдання 3. Укажіть, що є результатом роботи студента із самовиховання і саморозвитку.

Завдання 4. Які методи пізнання власного «Я» допоможуть Вам об'єктивно оцінити себе? Спробуйте за їх допомогою дати об'єктивну оцінку себе.

Завдання 5. Чи відповідає рівень сформованості у Вас педагогічних здібностей вимогам педагогічної діяльності? Поміркуйте, якими шляхами, засобами можна удосконалити їх або сформувати відсутні.

Завдання 6. Як Ви розумієте вислів: «Педагог повинен уміти керувати власним розвитком»?

Завдання 7. Чому самовиховання належить розглядати як систему?

ІІІ. Тренінгові вправи *(активна участь студентів – 1 бал)*

Прийом "Крісло успіху"

У центрі аудиторії розташоване чарівне "крісло успіху". Викладач пояснює, що той, хто у нього сідає – стає успішною, впевненою у свої силах людиною. Студент сідає у крісло і розповідає про своє майбутнє, про свою професію, про свій життєвий успіх, як він до нього прийшов. Закінчує він словами "Я успішна людина, я займаюсь улюбленою справою. Я впевнений у свої силах, мої мрії здійснюються, мої плани реалізовуються. Я щасливий, я відкритий до розвитку, моє життя таке, яким я його створюю". Прийом спрямований на позитивне сприймання свого майбутнього, на розвиток упевненості у власних силах, стимулювання лідерських якостей.

Прийом "Самопрограмування"

У багатьох ситуаціях доцільно "озирнутися назад", згадати про свої успіхи в подібній ситуації. Минулі успіхи нагадують людині про її можливості, приховані резерви в духовній, інтелектуальній, вольовій сферах і вселяють упевненість у своїх силах. Згадайте ситуацію, коли ви впоралися з аналогічними труднощами.Сформулюйте текст афірмації, для посилення ефекту можна використати слова "саме сьогодні": "Саме сьогодні в мене все вийде", "Саме сьогодні я буду найспокійнішою, найстриманішою", "Саме сьогодні я буду впевненою в собі", "Мені приємно розмовляти спокійним й упевненим голосом, демонструвати витримку й самовладання". Подумки або вголос повторіть його кілька разів.

Прийом "Самосхвалення" (самозаохочення)

Люди часто не отримують позитивної оцінки своєї поведінки чи діяльності, що може стати причиною "професійного вигорання". Саме тому важливо самому заохочувати себе. Згадайте своє останнє, навіть незначне досягнення; похваліть за це себе, подумки або вголос говорячи: "молодець!", "розумник!", "це мені вдалося!"; знаходьте можливість для похвали протягом робочого дня не менше 3-5 разів.

Прийом "Візитівка"

Кожен студент уявляє свою візитівку, міркує, що на ній написано, якого вона буде кольору, як оформлена тощо. По колу кожен учасник презентує візитівку. Потім учасники уявляють свої візитівки майбутнього (наприклад, через 10 років), так само по колу презентують їх. У кінці під керівництвом викладача аналізують, що планує кожен досягнути за вказаний проміжок часу, аплодують усім учасникам і бажають успіху в майбутніх досягненнях.

Зразок: https://prezi.com/p/qhmiham2uue3/presentation/

IV. Провести мікродослідження

Методика. Бар'єри педагогічної діяльності

Анкета 1

Мета: виявити здатність майбутнього вчителя до саморозвитку.

Дайте відповідь на такі запитання, оцінивши їх у таких балах:

5 *– якщо це твердження повністю відповідає дійсності;*

4 *– швидше відповідає, ніж ні;*

2 *– швидше не відповідає;*

1 *– не відповідає.*

1. Я намагаюсь вивчити себе.
2. Я залишаю час для розвитку навіть тоді, коли дуже зайнятий (а).
3. Перепони та труднощі, що виникають на моєму шляху стимулюють мою активність.
4. Я шукаю зворотній зв'язок, оскільки це допомагає мені пізнати і оцінити себе.
5. Я рефлексую свою діяльність, виділяючи на це спеціальний час.
6. Я аналізую свої почуття і досвід.
7. Я багато читаю.
8. Я широко дискутую з питань, що мене цікавлять.
9. Я вірю у свої можливості.
10. Я прагну бути більш відкритим (відкритою).
11. Я усвідомлюю вплив оточуючих мене людей.
12. Я займаюся своїм професіональним розвитком і маю позитивні результати.
13. Я отримую задоволення від засвоєння нового.
14. Зростаюча відповідальність мене не лякає.
15. Я позитивно поставився(лася) б до підвищення на роботі.

Підрахуйте загальну суму балів:

75-55 – активний розвиток;

54-36 – відсутня система саморозвитку, орієнтація на розвиток залежить від умов;

35-15 – розвиток зупинився, мало можливий.

Анкета 2

Мета: виявити фактори, що стимулюють або гальмують навчання, розвиток, саморозвиток майбутніх учителів.

Оцінити за п'ятибальною системою фактори, що стимулюють або гальмують Ваше учіння і розвиток:

5 *– так (гальмує або стимулює);*

4 *– швидше так, ніж ні;*

3 *– і так, і ні;*

2 *– швидше ні;*

1 *– ні.*

Фактори, що гальмують.

1. Власна іннервація.

2. Розчарування в результаті невдач, що мали місце раніше. 3. Відсутність підтримки і допомоги у цьому питанні з боку викладача.

4. Вороже ставлення оточуючих (заздрість, ревнощі), які погано сприймають зміни і стремління до нового.

5. Неадекватний зворотний зв'язок з членами колективу і викладачами, тобто відсутність об'єктивної інформації про себе.

6. Стан здоров'я.

7. Недостатньо часу.

8. Обмеженість ресурсів, погані життєві обставини.

Стимулюючі фактори.

1. Методична робота у навчальному закладі.
2. Робота у проблемних групах.
3. Приклад і вплив друзів, одногрупників.
4. Приклад і вплив викладачів.
5. Організація навчальної праці у навчальному закладі.
6. Увага керівників закладу до цієї проблеми.
7. Довіра викладачів.
8. 8.Новизна діяльності, умови роботи і можливості експериментування.
9. Заняття із самоосвіти.
10. Інтерес до роботи.
11. Зростаюча відповідальність.
12. Можливість отримати визнання у колективі групі, коледжу.

Обробка даних мікродослідження

Здатність, здібність учителя до самодослідження	Прізвище, ім'я, по батькові респондентів	Стимулюючі фактори	Гальмуючі фактори	Система засобів
1. Активний саморозвиток				
2. Саморозвиток, що не склався і залежить від умов				
3. Саморозвиток, що зупинився				

У результаті обробки анкет виявляють три категорії респондентів, прізвища яких заносять у таблицю згідно з їх готовністю до саморозвитку. Гальмуючі та стимулюючі фактори ранжуються за допомогою показників середнього балу, і також заносяться у таблицю.

3. Методика «Наскільки Ви ефективно виконуєте свою роботу»

Оцінка за кожну відповідь:

0 *– майже ніколи;*

1 *– іноді;*

2 *– часто;*

3 *– майже завжди.*

1. Напередодні кожного робочого дня, я резервую час для підготовчої роботи і планування.
2. Я письмово фіксую задачі і мету з позначкою термінів їх виконання.
3. Кожен документ, наукову працю я намагаюсь опрацювати один раз і остаточно.
4. Кожного дня я складаю список майбутніх справ, упорядкований за пріоритетами, найважливіші справи я роблю в першу чергу.
5. Свій робочий день я намагаюся, за можливістю, звільнити від сторонніх телефонних розмов, незапланованих зустрічей і раптових зборів.
6. Своє денне навантаження я намагаюся розподілити залежно від графіка своєї працездатності.
7. У моєму плані є "вікна", що дозволяють реагувати на актуальні проблеми.
8. Я намагаюся спрямувати свою активність так, щоб у першу чергу сконцентруватися на небагатьох "життєво важливих" проблемах.
9. Я умію говорити «ні», коли на мій час хочуть претендувати інші, а мені необхідно виконати більш важливі справи.

Якщо Ви тепер підсумуєте Ваші бали, набрані за результатами тесту, то отримаєте такі дані:

0-15 балів – Ви не плануєте свій час і знаходитеся у владі зовнішніх обставин: деяких цілей ви досягнете, якщо складете список пріоритетів і дотримаєтеся його.

6-20 балів – Ви намагаєтеся оволодіти своїм часом, але не завжди достатньо послідовні, щоб мати успіх.

21-25 балів – у Вас хороший самоменеджмент.

25-30 балів – Ви можете слугувати взірцем кожному, хто хоче навчитися раціонально поводитися зі своїм часом, раціонально використовувати його. Дозволяйте оточуючим вас людям прилучатися до вашого досвіду. Починайте з удосконалення самого себе.

V. Захист результатів індивідуально-дослідницької роботи. Оберіть одне із завдань. *(4 бали)*

1. Підібрати матеріал про роль самовиховання у житті видатних особистостей. Зробити аналіз їх програм самовиховання за такою схемою:

- мета виховання;
- методи самовиховання;
- результати самовиховання;
- мистецтво самовиховання.

2. Скласти індивідуальний план свого професійного самовиховання на перший – другий рік навчання в коледжі.

Зразок:

№	Завдання самовиховання	Шляхи та засоби
1.	Якості особистості: - Самоконтроль; - Самопізнання; - Оригінальність; - Терпимість …	Тестові діагностичні методики
2.	Психологічна підготовка: - Пам’ять; - Увага; - Мислення…	Проходження курсів, вебінарів…
3.	Спосіб життя: - Режим дня; - Контроль часу; - Правила життя	Установлення розпорядку дня…
4.	Розвиток професійно-педагогічних компетентностей: - Зміст навчальних предметів; - Участь в освітніх конкурсах…	Узяти участь у «Грудневих читаннях»; олімпіадах, конкурсах … Ознайомлення з інтерактивними програмами.

5.	Розвиток педагогічних здібностей: - Ораторське мистецтво; - Емоційний інтелект; - Уміння працювати з дитячим колективом…	Відвідування гуртків, перегляд пізнавальних відео…
6.	Рівень загальної культури	Відвідування виставок, відпочинок на природі…
7.	Інформаційна культура	

3. Написати есе на тему «Яким я уявляю себе через 5 років» або «Лист із майбутнього» (творчо оформити, проілюструвати або у формі презентації у Power Point).